અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

[૨૦૦૪] સપ્લી. ૫ એસ.સી.આર. ૧૪૩

અલ્હાબાદ બેન્ક વગેરે વગેરે

વિ.

બંગાળ પેપર મિલ્સ કંપની લિ. અને અન્ય વગેરે

ઓક્ટોબર ૭, ૨૦૦૪

[આર.સી. લાહોટી, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ, જી.પી. માથુર અને પી.કે. બાલાસુબ્રમણ્યન, ન્યાયમૂર્તિઓ]

કંપનીનું ફડચો - તેની અસ્કયામતોની ખરીદી - મુકદ્દમાના એક રાઉન્ડ પછી અપૂરતા અવેજના આધારે સુપ્રિમ કોર્ટ દ્વારા વેચાણ રદ કરવામાં આવ્યું - ખરીદનાર ૧૦ વર્ષ સુધી અસ્કયામતોના કબજામાં રહ્યો - ખરીદ કિંમત પરત કરવાનો નિર્દેશ - તેના પર વ્યાજની માંગણી - સત્તાવાર લિક્વિડેટર દ્વારા ઈનકાર

- ખરીદ કિંમત પરના વ્યાજની સ્પષ્ટતા કરતો હુકમ મેળવવા માટે સ્પષ્ટતાની અરજી - ઠેરવ્યું: સીપીસી ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૯૩ માં સમાવિષ્ટ સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં રાખીને, કોર્ટે તેના વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કરીને ખરીદ કિંમત પર વ્યાજ આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો - પુનઃસ્થાપનના સિદ્ધાંત પર પણ દાવો સફળ થશે નહીં કારણ કે અવેજનો કોઈ અભાવ નહોતો કારણ કે ખરીદનારને અસ્કયામતોનો લાભ મળ્યો હતો - પુનઃસ્થાપનનો સિદ્ધાંત ગેરવાજબી સમૃદ્ધિના સિદ્ધાંત પર આધારિત છે - આથી તે પાસાની તપાસ કરવી જરૂરી રહેશે અને દરેક પક્ષકારો દ્વારા મેળવેલ લાભ નક્કી કરવો પડશે - સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ - ઓર્ડર ૨૧, રુલ ૯૩ - કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટ, ૧૮૭૨ - કલમો ૬૫, ૭૦ અને ૭૨ - પુનઃસ્થાપનનો સિદ્ધાંત.

કંપનીનું ફડચો - તેની અસ્કયામતોની ખરીદી - મુકદ્દમાના એક રાઉન્ડ પછી સુપ્રિમ કોર્ટે અસ્કયામતોના પુનઃવેચાણનો નિર્દેશ આપીને વેચાણ રદ કર્યું - ચાલુ એકમ તરીકે અસ્કયામતો ખરીદવાની ઓફર અને "જેમ છે જ્યાં છે તેવા ધોરણે" ખરીદી માટે કાઉન્ટર ઓફર - વેચાણની પદ્ધતિ અંગે આ કોર્ટ પાસેથી સ્પષ્ટતા મેળવવા કંપની કોર્ટનો પક્ષકારોને નિર્દેશ - સ્પષ્ટતા માંગતી અરજીઓ - ઠેરવ્યું: સ્પષ્ટતા જરૂરી નથી - વેચાણની પદ્ધતિ, રીત અને કિંમત અંગેનો નિર્ણય કંપની કોર્ટનો છે.

સામાવાળા-કંપનીને ફડચામાં લઈ જવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો. કંપનીની અસ્કયામતો ખરીદવાની ખરીદનાર-અરજદારની ઓફર સ્વીકારવામાં આવી હતી. વેચાણનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો અને તારીખ ૧૫.૯.૧૯૮૯ ના રોજ તેની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી. બીજા જ દિવસે અરજદારને કંપનીની અસ્કયામતોનો કબજો સોંપવામાં આવ્યો હતો. રૂ. ૨ કરોડની ખરીદ કિંમત એક સામટી નહીં પરંતુ ચાર ત્રિમાસિક હપ્તાઓમાં ચૂકવવામાં આવી હતી. વેચાણ અને તેની પુષ્ટિ સામેની અપીલ હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી. તેની સામેની અપીલ આ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૨૦.૪.૧૯૯૯ ના રોજ માન્ય રાખવામાં આવી હતી અને વેચાણ કિંમત ખૂબ ઓછી હોવાનું જણાતાં વેચાણ રદ કરવામાં આવ્યું હતું, અને ખરીદ કિંમત પરત કરવાનો તેમજ કંપનીની અસ્કયામતોનું પુનઃવેચાણ કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. સત્તાવાર લિક્વિડેટરે ખરીદ કિંમત પરત કરી હતી, પરંતુ અરજદાર દ્વારા માંગવામાં આવ્યા મુજબ તેના પર વ્યાજ ચૂકવવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. અરજદારે આ કોર્ટના ચુકાદાની સ્પષ્ટતા માંગતી વર્તમાન અરજીઓ દાખલ કરી હતી કે શું અરજદાર તારીખ ૧૫.૯.૧૯૮૯ થી ૨૦.૪.૧૯૯૯ સુધી ખરીદ કિંમત પર વ્યાજ મેળવવા હકદાર હતો.

કંપની કોર્ટ સમક્ષ, એક પક્ષકારે ચાલુ એકમ તરીકે કંપનીની અસ્કયામતો ખરીદવાની ઓફર કરી હતી. અન્ય પક્ષકારે "જેમ છે જ્યાં છે તેવા" ધોરણે અસ્કયામતો ખરીદવાની કાઉન્ટર ઓફર કરી હતી. કંપની કોર્ટે પક્ષકારોને આ કોર્ટ પાસેથી સ્પષ્ટતા મેળવવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો કે અસ્કયામતો કઈ પદ્ધતિથી વેચવી જોઈએ. કંપનીના લેબર યુનિયને ચુકાદાની સ્પષ્ટતા માટે અરજી દાખલ કરીને નિર્દેશ માંગ્યો હતો કે કંપનીને ચાલુ એકમ તરીકે વેચવી જોઈએ. અન્ય પક્ષકારે "જેમ છે જ્યાં છે તેવા" ધોરણે કંપનીના વેચાણ માટેની પ્રાર્થના કરતી યુનિયન દ્વારા દાખલ કરાયેલ અરજીમાં દરમિયાનગીરી કરવા માટે અરજી દાખલ કરી હતી.

વ્યાજની માંગણી કરતા અરજદારે એવી દલીલ કરી હતી કે સત્તાવાર લિક્વિડેટરે ખરીદ કિંમતનું રોકાણ કર્યું હોવાથી, તેના પર મળેલું વ્યાજ એ ખરીદ કિંમતમાં થયેલો વધારો હતો જે અરજદારનો રહેશે કારણ કે તેની તરફેણમાં થયેલું વેચાણ રદ કરવામાં આવ્યું હતું.

વ્યાજના દાવાનો વિરોધ કરતા પક્ષકારોએ દલીલ કરી હતી કે અરજીઓમાં વાસ્તવમાં વધારાની દાદ અથવા એવી દાદ માંગવામાં આવી હતી જે આ કોર્ટ

દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવી ન હતી અને જે વાસ્તવમાં આ કોર્ટ દ્વારા નકારવામાં આવી હતી અથવા નકારવામાં આવી હોવાનું માની લેવામાં આવ્યું હતું; અને અરજદાર ૧૦ વર્ષ સુધી તેના કબજામાં રહેલી મિલકતમાંથી મેળવેલા નફાનો હિસાબ આપવા માટે જવાબદાર હતો.

અરજીઓ ફગાવતાં, કોર્ટે

ઠેરવ્યું: ૧.૧. સીપીસી ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૯૩ જોગવાઈ કરે છે કે જ્યાં સ્થાવર મિલકતનું વેચાણ ઓર્ડર ૨૧ ના રુલ ૯૨ હેઠળ રદ કરવામાં આવે છે, ત્યાં ખરીદનાર જેને રકમ ચૂકવવામાં આવી હોય તેવી કોઈપણ વ્યક્તિ સામે કોર્ટ નિર્દેશ આપે તે મુજબ વ્યાજ સહિત અથવા વ્યાજ વિના તેની ખરીદ રકમ પરત મેળવવાના હુકમ માટે હકદાર રહેશે. ભલે ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૯૩ સીપીસી સિવાયની અન્ય રીતે થયેલા વેચાણ પર આપોઆપ લાગુ ન પડે, તેમ છતાં તેમાં સમાવિષ્ટ સિદ્ધાંત વેચાણ રદ કરતી વખતે વ્યાજ સહિત ખરીદ કિંમત પરત કરવાનો હુકમ કરવા માટે અન્ય વેચાણો પર લાગુ કરી શકાય છે. [૧૫૧-ડી, ઈ]

૧.૨. ઓર્ડર ૨૧ નો રુલ ૯૩ વેચાણ રદ કરતી કોર્ટને વ્યાજ આપવા અથવા વ્યાજ ન આપવા માટેનો વિવેકાધિકાર આપે છે. તે વિવેકાધિકારના સંદર્ભમાં વિચારણા કરતાં, આ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે આ કોર્ટે અરજદાર દ્વારા સત્તાવાર લિક્વિડેટરને ચૂકવવામાં આવેલી ખરીદ કિંમત પરત કરવાનો નિર્દેશ આપતી વખતે પણ અરજદારને વ્યાજ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. આવી પરિસ્થિતિમાં ચુકાદાની સ્પષ્ટતા માટેની આ અરજી પર ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૯૩ માં સમાવિષ્ટ સિદ્ધાંતના આધારે અરજદાર દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલી ખરીદ કિંમત પર વ્યાજ ચૂકવવાનો હુકમ કરવાની અરજદારની અરજ સ્વીકારવી શક્ય નથી. વર્તમાન અરજીઓના સંજોગોમાં, કોર્ટે એવા આધાર પર આગળ વધવાનું રહે છે કે આ કોર્ટે તે સંબંધમાં જારી કરેલા નિર્દેશોના સંદર્ભમાં ખરીદ કિંમત પર વ્યાજ ન આપવાના તેના વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કર્યો છે. [૧૫૧-ઈ, એફ, જી]

મોટર્સ એન્ડ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ લિ. વિ. ન્યૂ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય, (૧૯૯૭) ૧૧ એસસીસી ૨૭૧, નો ભેદ પાડવામાં આવ્યો.

સેન્ટ્રલ બેન્ક ઓફ ઈન્ડિયા વિ. રવીન્દ્ર અને અન્ય, (૨૦૦૨) ૧ એસસીસી ૩૬૭, નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો.

૧.૩. અરજી કઈ જોગવાઈ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી રહી છે તે જાહેર કરતી નથી. તેમજ તે અરજદાર દ્વારા જમા કરવામાં આવેલી ખરીદ કિંમત પર વ્યાજ મેળવવા માટેનો કોઈ કાનૂની આધાર પણ રજૂ કરતી નથી. [૧૪૯-એફ]

૧.૪. પુનઃસ્થાપનના સિદ્ધાંત પર પણ અરજદારનો દાવો સફળ થઈ શકશે નહીં. આ એવો કેસ નથી કે જ્યાં અરજદાર તેના નાણાં અને તેના દ્વારા ખરીદવામાં આવેલી મિલકત બંનેથી વંચિત રહ્યો હોય. તેથી, અવેજનો કોઈ અભાવ નહોતો. કોર્ટના ત્યારપછીના હુકમ દ્વારા વેચાણ રદ કરવામાં આવ્યું હતું; પરંતુ વચગાળાના સમય દરમિયાન, અરજદારને તેણે ખરીદેલી અસ્કયામતોનો લાભ મળ્યો હતો. તે પરિસ્થિતિમાં અરજદાર નફાનો હિસાબ આપવાની જવાબદારી ધરાવી શકે છે. ચોક્કસપણે, મુખ્ય ચુકાદો આપતી વખતે, ખરીદનારને વ્યાજ ચૂકવવાની જોગવાઈ કર્યા વિના માત્ર જમા કરેલી ખરીદ કિંમત પરત કરવાનો હુકમ કરતી વખતે આ કોર્ટ આ તમામ પાસાઓથી વાકેફ હતી, પરંતુ સાથે સાથે ખરીદનાર માટે કંપની કોર્ટ સમક્ષ તેના દ્વારા થયેલા ખર્ચ માટેનો દાવો

કરવાનો માર્ગ ખુલ્લો રાખ્યો હતો. ખરીદ કિંમત જમા કરાવવા પર ખરીદનાર દ્વારા કબજો મેળવવો એ ખરીદનાર ખરીદ કિંમત પર વ્યાજ મેળવવા હકદાર બનશે કે નહીં તે નક્કી કરવામાં નોંધપાત્ર સુસંગતતા ધરાવે છે. [૧૫૨-ડી, એચ; ૧૫૩-એ-સી]

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર, એચ.સી. ઓફ કલકત્તા અને અન્ય, (૨૦૦૦) ૫ એસસીસી ૨૭૪, પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

૧.૫. પુનઃસ્થાપનનો કાયદો એ અર્ધ-કરાર સંબંધિત અથવા અન્ય તમામ દાવાઓ સંબંધિત કાયદો છે, જે ગેરવાજબી સમૃદ્ધિના સિદ્ધાંત પર આધારિત છે. તેથી, જો કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમો ૭૦ અને ૭૨ લાગુ કરવામાં આવે તો પણ તે પાસાની તપાસ કરવી જરૂરી રહેશે. જો કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમ ૬૫ લાગુ કરવામાં આવે તો પણ, દરેક પક્ષકારો દ્વારા મેળવેલા લાભો નાણાંના સંદર્ભમાં નક્કી અને નિર્ધારિત કરવા પડશે અને તે કવાયત હાથ ધર્યા પછી જ અરજદારની તરફેણમાં કોઈપણ હુકમ કરી શકાય છે. આ પરિણામ ચુકાદાની સ્પષ્ટતા માંગીને પ્રાપ્ત કરી શકાતું નથી. [૧૫૩-ડી]

૧.૬. વેચાણ અને અરજદારને કબજો સોંપવાના અનુસંધાનમાં લેણદારો સહિતના પક્ષકારોની સ્થિતિમાં ફેરફાર થયો હતો. તે સંદર્ભમાં, અરજદાર દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલા અવેજની પર્યાપ્તતા એ એક સુસંગત વિચારણા રહેશે. "સામાન્ય કાયદો કે ઈક્વિટી સામાન્ય રીતે ખરીદનાર જે અવેજ પૂરો પાડે છે તેની પર્યાપ્તતા અંગે પૂછપરછ કરતા નથી. પરંતુ આવી તપાસ સંપૂર્ણપણે સ્થિતિના ફેરફારના બચાવ પર આધારિત કોઈપણ બચાવ માટે કેન્દ્રિય રહેશે, કારણ કે, તે એક એવો બચાવ છે જે પુનઃસ્થાપન કરવાની પ્રતિવાદીની ફરજમાંથી સંપૂર્ણપણે અથવા આંશિક રીતે મુક્ત કરવા માટે કાર્ય કરે છે". વર્તમાન કેસમાં અરજદારની તરફેણમાં થયેલું વેચાણ આ કોર્ટ દ્વારા મુખ્યત્વે એવા આધાર પર રદ કરવામાં આવ્યું હતું કે ચૂકવવામાં આવેલ અવેજ અત્યંત અપૂરતો હતો. [૧૫૩-ઈ, એફ]

૨. લેબર યુનિયન અને કંપની દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીઓ ગેરસમજભરી છે. કંપની જજ પણ પક્ષકારોને આ કોર્ટ પાસેથી સ્પષ્ટતા મેળવવાનો નિર્દેશ આપવામાં ભૂલ પર હતા. આ કોર્ટે વેચાણ રદ કરતી વખતે અને અન્ય અમુક નિર્દેશો જારી કરતી વખતે ખૂબ જ સ્પષ્ટપણે નિર્દેશ આપ્યો છે કે "તેનો તાજો મૂલ્યાંકન અહેવાલ મેળવ્યા પછી, અનામત બિડ નક્કી કર્યા પછી અને યોગ્ય જાહેરાત પ્રસિદ્ધ કર્યા પછી તેનું પુનઃવેચાણ કરવામાં આવશે". તેના દ્વારા હાથ ધરવામાં આવનાર તાજા વેચાણ અંગે નિર્ણય લેવાનું કંપની કોર્ટ માટે

છે. આ કોર્ટના નિર્દેશોની કોઈપણ સ્પષ્ટતાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી. વેચાણની પદ્ધતિ અને રીત તથા જે કિંમતે તે વેચવાનું છે તે અંગેનો નિર્ણય, ઓછામાં ઓછું પ્રથમ તબક્કે, અનિવાર્યપણે કંપની કોર્ટનો જ હોવો જોઈએ. [૧૫૪-એફ, જી, એચ; ૧૫૫-એ]

દીવાની એપેલેટ અધિકારક્ષેત્ર: આઈ.એ. નં. ૯-૧૧

માં

સિવિલ અપીલ નં. ૪૧૯૧-૪૧૯૩/૧૯૯૧

સાથે

આઈ.એ. નં. ૧૩, ૧૪ અને ૧૫ માં સિવિલ અપીલ નં. ૪૧૯૧/૧૯૯૧.

કલકત્તા હાઈકોર્ટ દ્વારા અપીલ નં. ૧૬૯/૧૯૯૦ માં તારીખ ૯.૭.૧૯૯૦ ના રોજ આપેલા ચુકાદા અને હુકમ સામે.

ઉપસ્થિત પક્ષકારો તરફથી સોલી જે. સોરાબજી, રણજીત કુમાર, દુષ્યંત એ. દવે, આર.પી. ગુપ્તા, સુશેન્દ્ર કુમાર ચૌહાણ, મિલન મુખર્જી, રાણા મુખર્જી, સુચિત મોહંતી, સિદ્ધાર્થ ગૌતમ, ગુડવિલ ઈન્દીવર, સુશ્રી પ્રજ્ઞા સિંહ બઘેલ, સુશ્રી માણિક કરંજવાલા, ધ્રુવ મહેતા, સુશ્રી શાલિની ગુપ્તા, મોહિત ચૌધરી એસ.કે. મહેતા માટે, એ.ઓ. સીક્કી, રંજન મુખર્જી, એમ.ટી. જ્યોર્જ, જનાર્દન દાસ, શ્વેતકેતુ મિશ્રા, સુશ્રી મૌશુમી ગહલોત, તારા ચંદ્ર શર્મા, સુશ્રી નીલમ શર્મા, અશોક કુમાર, (ગેરહાજર) મેસર્સ સેન્ડરસન્સ એન્ડ મોર્ગન્સ કંપની માટે, (ગેરહાજર) તેમની સાથે.

કોર્ટનો ચુકાદો નીચે મુજબ આપવામાં આવેલ:

ન્યાયમૂર્તિ પી.કે. બાલાસુબ્રમણ્યન:

સિવિલ અપીલ નં. ૪૧૯૧-૪૧૯૩/૧૯૯૧ માં આઈ.એ. નં. ૯-૧૧

આ ઉપર જણાવેલી અપીલો, સિવિલ અપીલ નં. ૪૧૯૧-૪૧૯૩/૧૯૯૧ માં સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીઓ છે. તેમાં અરજ એ બાબતની છે કે આ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૨૦.૪.૧૯૯૯ ના રોજ અપીલોમાં આપવામાં આવેલા ચુકાદાની એવી જોગવાઈ કરીને સ્પષ્ટતા કરવામાં આવે કે ફડચામાં ગયેલી કંપની ધ બંગાળ પેપર મિલ્સ કંપની લિ. ની અસ્કયામતો માટે

તેના દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલી રૂ. ૨ કરોડની ખરીદ કિંમત પર ઉપાર્જિત થયેલા વ્યાજ પેટે રૂ. ૧,૫૬,૨૧,૮૩૯.૨૫ ની રકમ મેળવવા માટે પણ અરજદાર હકદાર હતો. લેણદારો દ્વારા આ અરજીઓનો વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે, જેમના પૈકી કેટલાક અપીલોમાં અપીલકર્તા હતા.

ધ બંગાળ પેપર મિલ્સ કંપની લિ. ને તેના લેણદારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી વાઇન્ડિંગ અપ પિટિશનમાં ફડચામાં લઈ જવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો. સદર હુકમ તારીખ ૨૪.૪.૧૯૮૭ ના રોજ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. ફડચાના હુકમ પહેલાં પણ, લેણદારો પૈકીના એક દ્વારા દાખલ કરાયેલા દાવામાં નિયુક્ત કરાયેલા બે સંયુક્ત રિસીવરોના કબજામાં અસ્કયામતો સોંપવામાં આવી હતી. લિક્વિડેશનમાં સત્તાવાર લિક્વિડેટરની નિમણૂક થતાં, સંયુક્ત રિસીવરોને દેવાદાર કંપનીની અસ્કયામતોનો કબજો સત્તાવાર લિક્વિડેટરને સોંપવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. તેઓએ તેમને કબજો સોંપ્યો હતો. આમ કબજો સત્તાવાર લિક્વિડેટર દ્વારા મેળવવામાં આવ્યો હતો. અસ્કયામતોનું મૂલ્યાંકન કરાવ્યા પછી, કંપની કોર્ટે તારીખ ૨૯.૬.૧૯૮૯ ના રોજ સત્તાવાર લિક્વિડેટરને ફડચામાં ગયેલી કંપનીની અસ્કયામતો અને મિલકતો વેચવાની મંજૂરી આપી હતી. તેના અનુસંધાનમાં, સત્તાવાર લિક્વિડેટરે તારીખ ૧૪.૯.૧૯૮૯ ના રોજ વેચાણ નોટિસ જારી કરી હતી. અપીલના સામાવાળા નં. ૨, અરજદારે તારીખ

૧૪.૯.૧૯૮૯ ના રોજ ઓફર કરી હતી. ઓફર સ્વીકારવામાં આવી હતી અને તારીખ ૧૫.૯.૧૯૮૯ ના રોજ વેચાણનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો. એવું જણાય છે કે તે જ દિવસે વેચાણની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી અને ખરીદનાર, અરજદારને તારીખ ૧૬.૯.૧૯૮૯ ના રોજ કબજો સોંપવામાં આવ્યો હતો. પરંતુ, એ નોંધવામાં આવી શકે છે કે રૂ. ૨ કરોડની ખરીદ કિંમત એક સામટી વસૂલ કરવામાં આવી ન હતી અને ખરીદનારને ચાર ત્રિમાસિક હપ્તાઓમાં કિંમત ચૂકવવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. આ કોર્ટના ચુકાદામાં ટાંકવામાં આવેલી શરતો પર વેચાણની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી. કંપની જજ દ્વારા વેચાણ અને તેની પુષ્ટિને કલકત્તા હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ અપીલોમાં પડકારવામાં આવી હતી. હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે વેચાણમાં વિવિધ અનિયમિતતાઓ અને ક્ષતિઓ તથા અસ્કયામતોના મૂલ્યાંકનના સંદર્ભમાં કિંમતની અપર્યાપ્તતાની નોંધ લીધા છતાં, અપીલો ફગાવી દીધી હતી. લેણદારોએ તે નિર્ણયને આ કોર્ટ સમક્ષ ઉપરોક્ત અપીલોમાં પડકાર્યો હતો. આ કોર્ટે તેના તારીખ ૨૦.૦૪.૧૯૯૯ ના ચુકાદા દ્વારા અપીલો માન્ય રાખી હતી અને તેમાં દર્શાવેલા કારણોસર વેચાણ રદ કર્યું હતું. એવું જણાય છે કે અહીંના અરજદારે આ કોર્ટ સમક્ષ એવી પ્રાર્થના કરી હતી કે ખરીદ કિંમત પેટે હપ્તાઓમાં તેના દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલી રૂ. ૨ કરોડની રકમ તેને પરત કરવામાં આવે અને કંપનીના પુનરુત્થાન માટે તેણે કથિત રીતે ખર્ચેલી રકમ પણ તેને પરત ચૂકવવામાં આવે. આ કોર્ટે ચુકાદામાં અરજદારના દાવા અંગે નીચે મુજબ વ્યવહાર કર્યો હતો:

"બીજા સામાવાળા તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે બીજા સામાવાળા વેચાણ કિંમત તેમજ વેચાણના હુકમના પરિણામે તેના દ્વારા થયેલા તમામ ખર્ચ વસૂલ કરવા માટે હકદાર રહેશે. અમને કોઈ શંકા નથી કે સત્તાવાર લિક્વિડેટરે બીજા સામાવાળાને રૂ. ૨ કરોડની રકમ પરત કરવી જ જોઈએ. અન્ય કોઈપણ ખર્ચ અંગે, બીજા સામાવાળાએ હાઇકોર્ટમાં અરજી કરવી પડશે અને તેને સંતોષ આપવો પડશે, પ્રથમ, કે તે ખર્ચ થયો હતો અને, બીજું, કે કાયદા અનુસાર, બીજા સામાવાળા તેને વસૂલ કરવા માટે હકદાર છે.

અપીલો માન્ય રાખવામાં આવે છે. અપીલ હેઠળનો ચુકાદો અને હુકમ તેમજ બીજા સામાવાળાની તરફેણમાં તારીખ ૧૫મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૮૯ નો વેચાણનો હુકમ રદ કરવામાં આવે છે. સદર વેચાણના હુકમ હેઠળ આવરી લેવાયેલી અસ્કયામતો અને મિલકતોનો કબજો, જે કોઈના કબજામાં હોય તેની પાસેથી સત્તાવાર લિક્વિડેટરે તાત્કાલિક મેળવી લેવાનો રહેશે. તેનો તાજો મૂલ્યાંકન અહેવાલ મેળવ્યા પછી, અનામત બિડ નક્કી કર્યા પછી અને યોગ્ય જાહેરાતો પ્રસિદ્ધ કર્યા પછી તેનું પુનઃવેચાણ કરવામાં આવશે.

ઉપરોક્ત મુજબ કબજો મેળવ્યા પછી સત્તાવાર લિક્વિડેટર દ્વારા બીજા સામાવાળાને રૂ. ૨ કરોડની ખરીદ કિંમત પરત ચૂકવવામાં આવશે."

તારીખ ૪.૬.૧૯૯૯ ના રોજ, અરજદારે ચુકાદામાં નિર્દેશ આપ્યા મુજબ ખરીદ કિંમત પેટે તેના દ્વારા જમા કરવામાં આવેલી રૂ. ૨ કરોડની રકમ પરત કરવા માટે સત્તાવાર લિક્વિડેટરને વિનંતી કરી હતી. સત્તાવાર લિક્વિડેટરે તારીખ ૬.૭.૧૯૯૯ ના રોજ અરજદારને તાત્કાલિક રૂ. ૨ કરોડની રકમ પરત કરી હતી. અરજદારનો એવો કેસ છે કે તેણે એવો દાવો કર્યો હતો કે તે સત્તાવાર લિક્વિડેટર દ્વારા રૂ. ૨ કરોડની રકમના રોકાણ પર મેળવેલા વ્યાજ માટે પણ હકદાર હતો, પરંતુ સત્તાવાર લિક્વિડેટરે કોઈપણ વ્યાજ ચૂકવવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. તે સંદર્ભમાં અરજદાર દ્વારા આ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાની જેને તે સ્પષ્ટતા કહે છે તે મેળવવા માટે વર્તમાન અરજીઓ દાખલ કરવામાં આવી છે.

અરજદારના જણાવ્યા અનુસાર, વ્યાજ માટેનો તેનો દાવો રૂ. ૨ કરોડની રકમ પર તારીખ ૧૫.૯.૧૯૮૯ થી ૨૦.૪.૧૯૯૯ સુધીના સમયગાળા માટેનો હતો. આ કોર્ટે તારીખ ૨૦.૧.૨૦૦૦ ના રોજ એક હુકમ પસાર કરીને સત્તાવાર લિક્વિડેટરને રૂ. ૨ કરોડની રકમના રોકાણ અને મેળવેલા વ્યાજ અંગેની માહિતી

રજૂ કરવા જણાવ્યું હતું અને સત્તાવાર લિક્વિડેટરે એક નિવેદન દાખલ કર્યું હતું જેમાં દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે પ્રશ્નવાળા સમયગાળા માટે મેળવેલું વ્યાજ રૂ. ૧,૫૬,૨૧,૮૩૯.૨૫ હતું.

એવું પણ જણાય છે કે આ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી સ્વતંત્રતાના અનુસંધાનમાં અરજદારે કંપનીના પુનરુત્થાન માટે તેના દ્વારા ખર્ચવામાં આવેલી રકમ તરીકે રૂ. ૨૧ કરોડની રકમ ચૂકવવાનો દાવો કરતી કંપની કોર્ટ સમક્ષ અરજી દાખલ કરી છે. એવું કહેવાય છે કે વિરોધ હોવા છતાં સદર અરજી માન્ય રાખવામાં આવી હતી પરંતુ તેની સામે અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે અને તેના હેઠળની વસૂલાત પર મનાઈ હુકમ આપવામાં આવ્યો હતો અને અપીલ હજુ પણ પેન્ડિંગ હતી.

અરજી કઈ જોગવાઈ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી રહી છે તે જાહેર કરતી નથી. તેમજ તે અરજદાર દ્વારા જમા કરવામાં આવેલી ખરીદ કિંમત પર વ્યાજનો દાવો કરવા માટેનો કોઈ કાનૂની આધાર પણ રજૂ કરતી નથી. આગળ મૂકવામાં આવેલા બે પાસાં એ છે કે વેચાણના અનુસંધાનમાં અરજદાર ૧૦ વર્ષ સુધી અસ્કયામતોના કબજામાં રહ્યો તે દરમિયાન કંપનીએ બે વર્ષ સિવાય ખોટ કરી

હતી અને સત્તાવાર લિક્વિડેટરે ખરીદ કિંમતનું રોકાણ કર્યું હતું અને વ્યાજ મેળવ્યું હતું અને મેળવેલું વ્યાજ એ ખરીદ કિંમતમાં થયેલો વધારો હતો જે અરજદારનો રહેશે કારણ કે તેની તરફેણમાં થયેલું વેચાણ રદ કરવામાં આવ્યું હતું.

અરજીઓનો વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજીઓ ટકવાપાત્ર નથી કારણ કે અરજીઓમાં વાસ્તવમાં જે માંગવામાં આવ્યું હતું તે ચુકાદાની સ્પષ્ટતા ન હતી પરંતુ વધારાની દાદ અથવા એવી દાદ હતી જે આ કોર્ટ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવી ન હતી અને જે, વાસ્તવમાં, નકારવામાં આવી હતી અથવા નકારવામાં આવી હોવાનું માની લેવું જોઈએ. એ બાબત દર્શાવવામાં આવી છે કે ચોંકાવનારી રીતે ઓછી ખરીદ કિંમત તારીખ ૧૫.૯.૧૯૮૯ ના રોજ એક સામટી ચૂકવવામાં પણ આવી ન હતી જે તારીખથી વ્યાજનો દાવો કરવામાં આવી રહ્યો હતો, પરંતુ તે માત્ર ચાર ત્રિમાસિક હપ્તાઓમાં ચૂકવવામાં આવી હતી અને વ્યાજનો દાવો ટકી શકે તેમ નહોતો. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદારે ૧૦ વર્ષના સમયગાળા માટે રૂ. ૧૬ કરોડથી વધુ મૂલ્યની અસ્કયામતોનો ઉપયોગ કર્યો હતો અને અરજદારે તે સમયગાળા માટેના નફાનો હિસાબ આપ્યો ન હતો. એ બાબત દર્શાવવામાં આવી હતી કે બે વર્ષ સિવાયના સદર ૧૦ વર્ષ દરમિયાન કંપનીએ ખોટ કરી હોવાનો દાવો ગંભીરપણે વિવાદિત હતો. વાસ્તવિક બાબત તરીકે, અરજદાર તે ૧૦

વર્ષના સમયગાળા દરમિયાન મિલકતોમાંથી મેળવેલા નફાનો હિસાબ આપવા માટે જવાબદાર હતો જે સમય દરમિયાન તે કબજામાં રહ્યો હતો. અરજીઓ ગેરસમજભરી હતી અને ફગાવી દેવાને પાત્ર હતી.

અરજદાર વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે કંપની દ્વારા સત્તાવાર લિક્વિડેટરના હાથમાં ચૂકવવામાં આવેલી રૂ. ૨ કરોડની રકમ પર રૂ. ૧,૫૬,૨૧,૮૩૯.૨૫ નું વ્યાજ મળ્યું હતું અને સદર વ્યાજ વાસ્તવમાં અરજદાર દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલી ખરીદ કિંમતમાં થયેલો વધારો હતો અને એકવાર વેચાણ રદ કરીને ખરીદ કિંમત અરજદારને પરત કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હોવાથી, અરજદાર અસ્કયામતમાં થયેલા વધારા તરીકે ઉપાર્જિત વ્યાજ મેળવવા માટે પણ હકદાર હતો. તેથી, તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે આ કોર્ટના ચુકાદામાં તે સંબંધમાં સ્પષ્ટતાની જરૂર હતી અને વાસ્તવમાં ચુકાદાની કોઈ પુનઃવિચારણા જરૂરી ન હતી અને આ અરજીઓ પર અરજદારને દાદ આપી શકાય તેમ હતી. બીજી બાજુ, લેણદારો તરફથી ઉપસ્થિત વકીલે એવી રજૂઆત કરી હતી કે હવે જે દાદનો દાવો કરવામાં આવી રહ્યો છે તે આ કોર્ટે જ્યારે રૂ. ૨ કરોડની ખરીદ કિંમત પરત કરવાનો હુકમ કર્યો હતો અને સાથે સાથે કંપનીના પુનરુત્થાન માટે કથિત રીતે ખર્ચેલી રકમ ચૂકવવાની માંગણી કરતી કંપની કોર્ટ સમક્ષ અરજી કરવાની અરજદારને મંજૂરી આપી હતી ત્યારે નકારી

દીધી હોવાનું માની લેવું જોઈએ. કરવામાં આવેલી અરજ ચુકાદાની સ્પષ્ટતા માટેની અરજીના દાયરાની બહાર હતી અને તે વાસ્તવમાં વધુ દાદ માટેનો દાવો હતો અને આવી દાદ આ અરજીઓ પર આપી શકાતી નથી. અરજદારે ૧૦ વર્ષના સમયગાળા માટે મિલકતો અને તેના નફાનો ઉપયોગ કર્યો હતો અને વાસ્તવમાં આ એવો કેસ હતો જ્યાં અરજદારે તે નફાનો હિસાબ આપવો પડતો હતો અને, અરજદાર પર મિલકતોના નફાનો હિસાબ આપવાની અનુરૂપ જવાબદારી લાદ્યા વિના અરજદારને વ્યાજ સોંપવાનો કોઈ એકપક્ષીય નિર્દેશ હોઈ શકે નહીં. આવા પરસ્પર હિસાબનો હુકમ કરવો એ વર્તમાન અરજીઓના દાયરાની બહાર હતો.

અમુક મુખ્ય હકીકતો નોંધી શકાય છે. આ કોર્ટે એવું તારવ્યું છે કે સત્તાવાર લિક્વિડેટર દ્વારા વેચવામાં આવેલી અસ્કયામતોના મૂલ્યને ધ્યાનમાં લેતાં અરજદાર દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલી ખરીદ કિંમત ચોંકાવનારી રીતે ઓછી હતી. તારીખ ૨૯.૩.૨૦૦૦ ના સત્તાવાર લિક્વિડેટરના એફિડેવિટ પરથી જોઈ શકાય છે તેમ, રૂ. ૨ કરોડની આ ઓછી કિંમત પણ ખરીદનાર-અરજદાર દ્વારા એક સામટી ચૂકવવામાં આવી ન હતી અને તે રકમ ચાર ત્રિમાસિક હપ્તાઓમાં ચૂકવવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, પરંતુ સમગ્ર ખરીદ કિંમતની ચૂકવણી પહેલાં પણ, વેચાણના બીજા જ દિવસે તારીખ ૧૬.૯.૧૯૮૯ ના રોજ મિલકતોનો કબજો અરજદારને સોંપવામાં આવ્યો હતો. અરજદારને કબજો

સોંપાયાના લગભગ દસ વર્ષ પછી તારીખ ૫.૫.૧૯૯૯ ના રોજ જ કબજો પરત કરવામાં આવ્યો હતો. ત્યાં સુધી, અરજદાર પાસે મિલકતોનો ઉપયોગ હતો.

કોર્ટ દ્વારા ફડચાની કાર્યવાહીમાં સત્તાવાર લિક્વિડેટર પાસે કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ ની કલમ ૪૫૭(૧)(સી) હેઠળ ફડચામાં ગયેલી કંપનીની સ્થાવર મિલકતો વેચવાની સત્તા છે. કંપનીઝ (કોર્ટ) રૂલ્સ, ૧૯૫૯ નો રુલ ૨૭૨ જોગવાઈ કરે છે કે સત્તાવાર લિક્વિડેટર કંપનીની માલિકીની મિલકત માત્ર કોર્ટની પૂર્વ મંજૂરીથી જ વેચી શકે છે અને દરેક વેચાણ કોર્ટ દ્વારા પુષ્ટિને આધીન રહેશે. રુલ ૨૭૩ વેચાણ માટેની પ્રક્રિયા નક્કી કરે છે અને રુલ ૨૭૪ વેચાણના ખર્ચાઓ પહોંચી વળવા સાથે સંબંધિત છે. કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર (ટૂંકમાં 'ધ કોડ') ના ઓર્ડર ૨૧ નો રુલ ૯૩ જોગવાઈ કરે છે કે જ્યાં સ્થાવર મિલકતનું વેચાણ ઓર્ડર ૨૧ ના રુલ ૯૨ હેઠળ રદ કરવામાં આવે છે, ત્યાં ખરીદનાર જેને રકમ ચૂકવવામાં આવી હોય તેવી કોઈપણ વ્યક્તિ સામે કોર્ટ નિર્દેશ આપે તે મુજબ વ્યાજ સહિત અથવા વ્યાજ વિના તેની ખરીદ રકમ પરત મેળવવાના હુકમ માટે હકદાર રહેશે. એવું ઠેરવવામાં આવ્યું છે કે ભલે ધ કોડના ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૯૩ સીપીસી સિવાયની અન્ય રીતે થયેલા વેચાણ પર આપોઆપ લાગુ ન પડે, તેમ છતાં તેમાં સમાવિષ્ટ સિદ્ધાંત વેચાણ રદ કરતી વખતે વ્યાજ સહિત ખરીદ કિંમત પરત કરવાનો હુકમ કરવા માટે અન્ય વેચાણો પર લાગુ કરી શકાય છે.

પરંતુ એ જોવાનું રહે છે કે ધ કોડના ઓર્ડર ૨૧ નો રુલ ૯૩ વેચાણ રદ કરતી કોર્ટને વ્યાજ આપવા અથવા વ્યાજ ન આપવા માટેનો વિવેકાધિકાર આપે છે. તે વિવેકાધિકારના સંદર્ભમાં વિચારણા કરતાં, આ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે આ કોર્ટે અરજદાર દ્વારા સત્તાવાર લિક્વિડેટરને ચૂકવવામાં આવેલી ખરીદ કિંમત પરત કરવાનો નિર્દેશ આપતી વખતે પણ અરજદારને વ્યાજ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. આવી પરિસ્થિતિમાં ચુકાદાની સ્પષ્ટતા માટેની આ અરજી પર ધ કોડના ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૯૩ માં સમાવિષ્ટ સિદ્ધાંતના આધારે અરજદાર દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલી ખરીદ કિંમત પર વ્યાજ ચૂકવવાનો હુકમ કરવાની અરજદારની અરજ સ્વીકારવી શક્ય નથી. વર્તમાન અરજીઓના સંજોગોમાં, અમારે એવા આધાર પર આગળ વધવાનું છે કે આ કોર્ટે તે સંબંધમાં જારી કરેલા નિર્દેશોના સંદર્ભમાં ખરીદ કિંમત પર વ્યાજ ન આપવાના તેના વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કર્યો છે.

અરજદારના વિદ્વાન વકીલે મોટર્સ એન્ડ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ લિ. વિ. ન્યૂ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય, [૧૯૯૭] ૧૧ એસસીસી ૨૭૧ ના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે તે કેસમાં કોર્ટે વેચાણ રદ થવા પર ખરીદનારને વ્યાજ ચૂકવવાનો હુકમ કર્યો હતો. સદર નિર્ણયના પેરા ૬ ની તપાસ કરતાં, એવું જણાય છે કે પ્રશ્નની તે રીતે ચર્ચા કરવામાં આવી ન હતી. પરંતુ કોર્ટે

ખરીદ કિંમત પર મેળવેલું વ્યાજ ખરીદનારને પરત કરવાનો અથવા વિકલ્પ તરીકે વાર્ષિક ૧૮ ટકાના દરે રકમ પર વ્યાજ ચૂકવવાનો હુકમ કર્યો હતો. સેન્ટ્રલ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયા વિ. રવીન્દ્ર અને અન્ય, [૨૦૦૨] ૧ એસસીસી ૩૬૭ ના કેસમાં આ કોર્ટે વ્યાજના ખ્યાલની ચર્ચા કરીને નિર્દેશ કર્યો હતો કે તે નાણાંના ઉપયોગ અથવા અટકાયત માટે કરાર દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલી અથવા કાયદા દ્વારા મંજૂર કરાયેલી ચૂકવણી હતી. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જે સૂચવવામાં આવ્યું હતું તે એ હતું કે વ્યાજ વાસ્તવમાં નાણાંના ઉપયોગ માટેનું વળતર હતું જેનાથી ખરીદનાર વંચિત રહ્યો હતો. સદર ચુકાદામાં દર્શાવેલ વળતરના સિદ્ધાંત અનુસાર જતાં, આ કેસના સંજોગોમાં, જ્યારે ખરીદ કિંમત જમા કરાવવા પર તેણે લગભગ દસ વર્ષ સુધી અસ્કયામતોનો ઉપયોગ કર્યો હતો, ત્યારે શું અરજદાર કોઈપણ વળતર માટે હકદાર બનશે કે નફાનો હિસાબ આપવાની જવાબદારી સાથેના વળતર માટે હકદાર બનશે, તે પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થશે, જે મુદ્દો યોગ્ય રીતે નિર્ણિત થવો જોઈએ અને ચોક્કસપણે સ્પષ્ટતા માટેની અરજી પર વિચારણા કરતી વખતે નહીં. અમને જણાય છે કે ખરીદ કિંમત જમા કરાવવા પર ખરીદનાર દ્વારા કબજો મેળવવો એ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર, એચ.સી. ઓફ કલકત્તા અને અન્ય, [૨૦૦૦] ૫ એસસીસી ૨૭૪ માં આ કોર્ટના નિર્ણય દ્વારા દર્શાવ્યા મુજબ ખરીદનાર ખરીદ કિંમત પર વ્યાજ મેળવવા હકદાર બનશે કે નહીં તે નક્કી કરવામાં નોંધપાત્ર સુસંગતતા ધરાવે છે. તેમાં, અરજદારના વકીલ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા મોટર્સ એન્ડ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ લિ. વિ. ન્યૂ બેન્ક

ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય (ઉપર્યુક્ત) ના નિર્ણય અને તેમાં કરાયેલા વ્યાજની ચૂકવણીના નિર્દેશનો સંદર્ભ લીધા પછી, આ કોર્ટે તે તફાવતના આધારે વ્યાજ આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો કે, તે કેસમાં, કબજો ખરીદનારને સોંપવામાં આવ્યો નહોતો. કોર્ટે જણાવ્યું હતું કે મોટર્સ એન્ડ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ લિ. વિ. ન્યૂ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય (ઉપર્યુક્ત) માં આપેલા ચુકાદાને કોઈ અસર નહોતી કારણ કે ખરીદનાર દ્વારા રકમ જમા કરાવતાંની સાથે જ મિલકતનો કબજો તેને સોંપવામાં આવ્યો હતો. કોઈ શંકા નથી કે વિદ્વાન ન્યાયમૂર્તિઓએ ત્યારપછી, વર્તમાન કેસના નિર્ણય અને તેમાં વ્યાજ ન આપવાનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો. પરંતુ, અમારા મતે, તેનાથી કોઈ ફરક પડતો નથી, કારણ કે સદર નિર્ણય દ્વારા જે વિશિષ્ટ લક્ષણ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો તે ખરીદનારને કબજો ન સોંપાયો હોવાનું હતું. આ કેસમાં, જેમ કે અમે નોંધ્યું છે, ખરીદનાર-અરજદારે સમગ્ર ખરીદ કિંમત ચૂકવી તે પહેલાં જ કબજો મેળવી લીધો હતો અને ખરીદ કિંમતના માત્ર ૨૫ ટકા કે તેથી વધુ રકમ ચૂકવી હતી અને તે કબજો ૧૦ વર્ષ સુધી જાળવી રાખ્યો હતો.

પુનઃસ્થાપનના સિદ્ધાંત પર પણ અરજદારનો દાવો સફળ થઈ શકશે નહીં. આ એવો કેસ નથી કે જ્યાં અરજદાર તેના નાણાં અને તેના દ્વારા ખરીદવામાં આવેલી મિલકત બંનેથી વંચિત રહ્યો હોય. તેથી, અવેજનો કોઈ અભાવ નહોતો.

કોર્ટના ત્યારપછીના હુકમ દ્વારા વેચાણ રદ કરવામાં આવ્યું હતું; પરંતુ વચગાળાના સમય દરમિયાન, અરજદારને તેણે ખરીદેલી અસ્કયામતોનો લાભ મળ્યો હતો. અન્ય કરાર કરનાર પક્ષકાર, ફડચામાં ગયેલી કંપની તેની અસ્કયામતોના ઉપયોગથી વંચિત રહી હતી. જે લેણદારો સિક્યોરિટી તરીકે મિલકતો ધરાવતા હતા તેઓ વચગાળાના સમય દરમિયાન સિક્યોરિટી સાથે વ્યવહાર કરવાના અથવા સિક્યોરિટીના લાભો ભોગવવાના તેમના અધિકારથી વંચિત રહ્યા હતા. વાસ્તવમાં, લેણદારો માટે ઉપલબ્ધ સિક્યોરિટીઝનો હરાજી ખરીદનાર-અરજદાર દ્વારા ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. તે પરિસ્થિતિમાં, અરજદાર પર નફાનો હિસાબ આપવાની જવાબદારી હોઈ શકે છે. ચોક્કસપણે, મુખ્ય ચુકાદો આપતી વખતે, ખરીદનારને વ્યાજ ચૂકવવાની જોગવાઈ કર્યા વિના માત્ર જમા કરેલી ખરીદ કિંમત પરત કરવાનો હુકમ કરતી વખતે આ કોર્ટ આ તમામ પાસાઓથી વાકેફ હતી, પરંતુ સાથે સાથે ખરીદનાર માટે કંપની કોર્ટ સમક્ષ તેના દ્વારા થયેલા ખર્ચ માટેનો દાવો કરવાનો માર્ગ ખુલ્લો રાખ્યો હતો.

ગોફ એન્ડ જોન્સના ધ લો ઓફ રેસ્ટિટ્યુશન (છઠ્ઠી આવૃત્તિ) માં જણાવ્યા મુજબ પુનઃસ્થાપનનો કાયદો એ અર્ધ-કરાર સંબંધિત અથવા અન્ય તમામ દાવાઓ સંબંધિત કાયદો છે, જે ગેરવાજબી સમૃદ્ધિના સિદ્ધાંત પર આધારિત છે. તેથી, જો અમે ઇન્ડિયન કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમો ૭૦ અને ૭૨ લાગુ કરીએ તો

પણ તે પાસાની તપાસ કરવી જરૂરી રહેશે. જો અમે કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમ ૬૫ લાગુ કરીએ તો પણ, દરેક પક્ષકારો દ્વારા મેળવેલા લાભો નાણાંના સંદર્ભમાં નક્કી અને નિર્ધારિત કરવા પડશે અને તે કવાયત હાથ ધર્યા પછી જ અરજદારની તરફેણમાં કોઈપણ હુકમ કરી શકાય છે. અત્યારે કરવામાં આવ્યું છે તેમ ચુકાદાની સ્પષ્ટતા માંગીને આ પરિણામ પ્રાપ્ત કરી શકાતું નથી.

અમને એવું પણ જણાય છે કે વેચાણ અને અરજદારને કબજો સોંપવાના અનુસંધાનમાં લેણદારો સહિતના પક્ષકારોની સ્થિતિમાં ફેરફાર થયો હતો. તે સંદર્ભમાં, અરજદાર દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલા અવેજની પર્યાપ્તતા એ એક સુસંગત વિચારણા રહેશે. ગોફ એન્ડ જોન્સમાં પેરા ૪૨-૦૪ માં અવલોકન કર્યા મુજબ, "સામાન્ય કાયદો કે ઇક્વિટી સામાન્ય રીતે ખરીદનાર જે અવેજ પૂરો પાડે છે તેની પર્યાપ્તતા અંગે પૂછપરછ કરતા નથી. પરંતુ આવી તપાસ સંપૂર્ણપણે કબજાના ફેરફારના બચાવ પર આધારિત કોઈપણ બચાવ માટે કેન્દ્રિય રહેશે, કારણ કે, તે એક એવો બચાવ છે જે પુનઃસ્થાપન કરવાની પ્રતિવાદીની ફરજમાંથી સંપૂર્ણપણે અથવા આંશિક રીતે મુક્ત કરવા માટે કાર્ય કરે છે". નોંધનીય છે કે અરજદારની તરફેણમાં થયેલું વેચાણ આ કોર્ટ દ્વારા મુખ્યત્વે એવા આધાર પર રદ કરવામાં આવ્યું હતું કે ચૂકવવામાં આવેલ અવેજ અત્યંત અપૂરતો હતો.

ઉપરોક્ત ચર્ચાનું પરિણામ એ છે કે માંગવામાં આવેલી સ્પષ્ટતા માટેની અરજ મંજૂર કરી શકાય નહીં. અરજીઓ ફગાવી દેવાને પાત્ર છે. આથી, તે ફગાવી દેવામાં આવે છે.

સિવિલ અપીલ નં. ૪૧૯૧/૧૯૯૧ માં આઈ.એ. નં. ૧૩, ૧૪ અને ૧૫

આઈ.એ. નં. ૧૩/૨૦૦૪ એ ફડચામાં ગયેલા ઉદ્યોગના લેબર યુનિયન, બંગાળ પેપર મિલ મજદૂર યુનિયન દ્વારા તારીખ ૨૦.૪.૧૯૯૯ ના ચુકાદાની એવી જોગવાઈ કરીને સ્પષ્ટતા કરવા માટે દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી છે કે ફડચામાં ગયેલી કંપનીને ચાલુ એકમ તરીકે વેચવામાં આવે. આઈ.એ. નં. ૧૪/૨૦૦૪ એ સદર યુનિયન દ્વારા તેની ઉપરોક્ત અરજના સમર્થનમાં પૂરક એફિડેવિટ દાખલ કરવાની પરવાનગી માંગતી અરજી છે. આઈ.એ. નં. ૧૫/૨૦૦૪ એ સદર યુનિયન દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી આઈ.એ. નં. ૧૩/૨૦૦૪ માં દરમિયાનગીરી કરવાની પરવાનગી માંગતી એ કંપની દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજી છે જેણે ફડચામાં ગયેલી કંપનીની અસ્કયામતો "જેમ છે જ્યાં છે તેવા" ધોરણે ખરીદવાની ઓફર કરી હતી. યુનિયનના જણાવ્યા મુજબ, કંપની કોર્ટ સમક્ષ મેસર્સ માધુરી ટ્રેડર્સ લિ. દ્વારા રૂ. ૧૦ કરોડની કિંમતે ચાલુ એકમ તરીકે

ફડચામાં ગયેલી કંપનીની અસ્કયામતો ખરીદવા માટે ઓફર કરવામાં આવી હતી. પરંતુ આઈ.એ. નં. ૧૫/૨૦૦૪ ના અરજદાર મેસર્સ ઝૂમ ટ્રેડર્સ એન્ડ રિયાલ્ટી લિ. તરફથી ફડચામાં ગયેલી કંપનીની સમગ્ર અસ્કયામતો માટે "જેમ છે જ્યાં છે તેવા" ધોરણે રૂ. ૧૭.૭૫ કરોડ માટેની કાઉન્ટર ઓફર મળી હતી. આ પરિસ્થિતિમાં, કંપની કોર્ટે પક્ષકારોને આ કોર્ટ પાસેથી એ બાબતની સ્પષ્ટતા મેળવવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે કે અસ્કયામતો કઈ પદ્ધતિથી વેચવી જોઈએ, શું ચાલુ એકમ તરીકે કે "જેમ છે જ્યાં છે તેવા" ધોરણે મિલકત તરીકે, જેનો અર્થ એ થાય કે ખરીદનાર જમીન, મશીનરી અને અન્ય સાધનોનો તેને યોગ્ય લાગે તેમ નિકાલ કરવા માટે મુક્ત રહેશે. યુનિયનની એવી રજૂઆત છે કે જો મિલકત એક એકમ અને ચાલુ એકમ તરીકે વેચવામાં આવે તો યુનિયનના કામદારોને ફાયદો થશે અને તે સંદર્ભમાં તેઓએ સ્પષ્ટતા માટે આઈ.એ. નં. ૧૩/૨૦૦૪ દાખલ કરી છે. તે અરજીમાં મેસર્સ ઝૂમ ટ્રેડર્સ એન્ડ રિયલ્ટી લિ. દરમિયાનગીરી કરવા માંગે છે, જેથી ઉદ્યોગ ચલાવવા અથવા ઉદ્યોગનું પુનરુત્થાન કરવાના હેતુથી નહીં પરંતુ "જેમ છે જ્યાં છે તેવા" ધોરણે અસ્કયામતો ખરીદવાના તેના દાવા પર ભાર મૂકી શકાય.

અમને જણાય છે કે આ અરજીઓ ગેરસમજભરી છે. વિદ્વાન કંપની જજ પણ પક્ષકારોને આ કોર્ટ પાસેથી સ્પષ્ટતા મેળવવાનો નિર્દેશ આપવામાં ભૂલ પર હતા. ફડચામાં, લિક્વિડેટર દ્વારા અસ્કયામતો વેચવામાં આવી હતી અને કંપની

કોર્ટ દ્વારા વેચાણની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી. પરંતુ આ કોર્ટ દ્વારા તે રદ કરવામાં આવ્યું હતું. આ કોર્ટે વેચાણ રદ કરતી વખતે અને અન્ય અમુક નિર્દેશો જારી કરતી વખતે ખૂબ જ સ્પષ્ટપણે નિર્દેશ આપ્યો છે કે "તેનો તાજો મૂલ્યાંકન અહેવાલ મેળવ્યા પછી, અનામત બિડ નક્કી કર્યા પછી અને યોગ્ય જાહેરાત પ્રસિદ્ધ કર્યા પછી તેનું પુનઃવેચાણ કરવામાં આવશે". દેખીતી રીતે, આ કોર્ટનો આશય એ હતો કે ફડચામાં ગયેલી કંપનીની અસ્કયામતો માટે યોગ્ય કિંમત મળવી જોઈએ. તેણે આ પ્રશ્ન કંપની કોર્ટ પર છોડી દીધો છે. તેના દ્વારા હાથ ધરવામાં આવનાર તાજા વેચાણ અંગે નિર્ણય લેવાનું કંપની કોર્ટ માટે છે. આ કોર્ટના નિર્દેશોની કોઈપણ સ્પષ્ટતાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી. આવી કોઈ સ્પષ્ટતાની કોઈ જરૂરિયાત ઉપસ્થિત થતી નથી. વેચાણની પદ્ધતિ અને રીત તથા જે કિંમતે તે વેચવાનું છે તે અંગેનો નિર્ણય, ઓછામાં ઓછું પ્રથમ તબક્કે, અનિવાર્યપણે કંપની કોર્ટનો જ હોવો જોઈએ. આ પરિસ્થિતિમાં, અમને ખાતરી છે કે આ કોર્ટમાં દાખલ કરવામાં આવેલી આ અરજીઓ ગેરસમજભરી છે અને તે ફગાવી દેવાને પાત્ર છે.

તેથી, અમે આ અરજીઓનો વિષય બનતી બાબતો પર યોગ્ય નિર્ણય લેવાનું કંપની કોર્ટ પર છોડીને આ અરજીઓ ફગાવી દઈએ છીએ.

કે.કે.ટી.

અરજીઓ ફગાવવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.